

Árendás József

tervezőgrafikus (ímely, Csehszlovákia – ma: Szlovákia, 1946. július 1.)

1945. Háború, bombázás, anyám várandós.

1946. Borzas idegekkel, gyengécske csontozattal megszületek a felvidéki Ímelyen.

1947. Áttelepítés három gyerekkel, üres zsebbel.

1949. Csípőműtét, majd diftéria, kórházak. Mankós, nyomorék embereket rajzolok.

1952. Elsős letterem, szépen írok, édesanyám tanít.

1953. Meghal Sztálin, mindenki szomorú. Rákosi pajtás 61 éves.

1954. Közelebb a szülőföldre, Dunaalmásra költözünk. Öten vagyunk már testvérek: Vera, Mari, én, Laci, Zsuzsi.

1955. Az „alföldi” gyerek megtanul úszni. Szakmai vitába keveredek Rózsika nénivel rajzórán. Az a fránya perspektíva!

1956. Forradalom a faluban is. Padtársamnak igazi pisztolya van. Általam sohasem látott narancsot és banánt dobnak le az ENSZ-autókról, összeveszünk rajta. Pár hónapig szünetel az orosz nyelv tanítása.

1959. Sokat másolok apám könyveiből, állatokat, meztelen kenyai nőket. Iyenkor „utazom” is, Hanzelkával és Zikmunddal Afrikába! Fritz Kahn, serdülni kezdek.

1960. Gimnáziumi évek Tatán, kolesz, rend, fegyelem. Mindig éhes vagyok! Kötelező szovjet háborús filmek a Tó moziban. Tv-nézés és smár a sötétben. Diákszerelem. Rohamos növekedés, pattanások. Rock and roll és tangó a negyedik lányokkal!

1961. Rajzsakkör a Stranzky-udvarban. Kerti mester velünk rajzol, ő a példakép. Újdonság: kompozíció, csendélet, monotípiá. Bemutatkozó „kiállítás” Nagykolónián, Szlávik nyitja meg. Almási nyarak: Szeremley, Kucher, Boca, Kata, Réka, Putyi, Nagyék. Strand, Nusi néni, Duna, víz, napfény. Twist rogyásig.

1964. Érettségi, első sikertelen felvételi a bevehetetlen Képzőművészeti Főiskolára. Országos Amatőr Képzőművészeti Kiállítás első díja.

1965. Segédmunka három műszakban a timföldgyárban. Önképzés. Érkezés a fővárosba. A Zrínyi Akadémián térképrajzolás: mit keresnek a magyar katonák az olasz Alpokban?

1966. Albérletek, Ancsi, házínénik, telefonpénz. Első felnőtt szerelem, de fülig. Végre szexuális élet! Rajzsakkörök, Fő utca, Dési, Vasas. Első rajzom az ÉS címlapján (Nagy László imádta a lovaimat). Eötvös Klub, Xantus-szakkör, kiállítás Antal Palival és Omega-bulik a pincében. Harmadik sikertelen felvételi a képzőre.

1967. Végre főiskola, de az iparművészeti, „alkalmazott” grafika. Sebaj! Hosszú haj, szakáll. Sárga tengeraltjáró, Beatles, Heinz Edel-

mann, Starowieyski plusz pop art. Vár: Illésék.

1968. Prágai tavasz. Öcsém katonára. Kádár-gulyást eszünk, „tudományos” a szocializmus! Stoppal lengyel földre, azok a szép szemű szláv nők! Művésztelep, nyár, csajok, sör. Megnőtt a hajam és a szakállam. Tanárain: Konecsni György, Erneyi Sándor, Gerzson Pál és Finta József. Szerintem egymástól tanultunk a legtöbbet. Állandó pénzzavarok.

1972. Művészdiploma! Zrínyi Nyomda, az ösztöndíj ledolgozása, Terv telep, Lia, Bakos, Huschit. Sakkcsaták a Néphadsereg téren, rumos meggyvér az Omniában. Fialat Művészek Klubja, éjszakánként világmegváltás.

1973. Első moziplakátom az utcán – lehet, hogy grafikus leszek? Megnősülök, mint egy igazi férfi, Dóri már 6 éves. A Széchenyiben szauna, brüggölés Jakliccsal, Schillinggel, utána Sport (étterem).

1974. Megszületik Gergő. A szigorú apa pénzt keres, gyerekeket nevel, főz és testesedik. Közgáz, Flohr, Gabesz, Derkó, Hirdető, próbálkozások a „reklámpiacon”.

1976. Tizedik MOKÉP-ragaszom jelenik meg. Egyre jobban érdekel a kulturális plakát. Fészek-könyvtár, Lengyel kultúra projekt és a lengyel grafikusok! Első autóm egy kis piros Mini Austin, rendszáma: IL 46–52.

1979. Kiállítás a Fészek Klubban, Dölle nyitja pantomimmel. *Főis-Cola* plakát. Kuba, VIT, igazi fekete nők közelről. Első adriai nyaralás a családdal.

1982. Zalaegerszeg, színház. Tom Paine, kávéház, Ruszt József és Jimmy. Szolidaritás a lengyelekkel.

1988. Díjak éve: fődíj az Év Plakátján és Békéscsabán is. DOPP-díj,

Ducki–Orosz–Pócs–Pinczehelyitől. Sok csoportos kiállítás már külföldön is.

1989. Rendszerváltozás, nagy reményekkel. Tulipán presszó, Fürjes. Százkilós lettem. Ismerkedés a számítógéppel az Emuban.

1992. Apánk „elment”. Kiállítás a Dorottya utcában, jó sokan voltak. A csúcson volnék? Munkácsy-díj, majd csípőprotézis. Tandem Stúdió a Faraóval.

1996. Ötvenévesen elköltözöm otthonról a Kosciuszko, majd a Maros utcába, „új” életet kezdeni. A cég neve: ár&ás Bt.

2000. A millennium éve. Dóri megszüli Lilit. Nagypapa lettem. A Stégnél dolgozom, Óbudán.

2002. Dániai kiállítás DOPP és barátai felállásban. Bankkártyám is lett, külföldön valutát fizet, ki gondolta volna? Megkapom az egyes számú Arany Rajzszőg életműdíjat kollégáimtól, ez az igazi!

2003. Anyám „találkozik” apámmal. Végképp felnőttem. Hazaköltözöm, egyedül dolgozom. Megjelenik első könyvem: *az ár&ás művek*.

2004. Gergőéknél megszületik Luca. Kiállítás sokk!

2005. Tizenhárman megalapítjuk a Magyar Plakát Társaságot, megmentjük a plakátműfajt! Minden kedden ulti, a szerdák helyett.

2006. Hatvanéves lettem. Kiállítás a városmajori Barabás-villában, a negyvenéves Gazsival és a jó soproni kékfrankossal. Hetven plakátomat vásárolta meg a Nemzeti Múzeum. Fogyókúra, zsírétetés Valika módszerével.

Atendás József

Trokán Péter

színművész (Újpest, 1946. július 4.)

forrás: [origo]

Apám felvidéki volt... Ritka név a miénk... Bátyámnak s nekem is lányaim vannak, úgyhogy sajnos meg is áll most, de csupán Magyarországon, mert Szlovákiában élnek rokonaink.

A családban nem volt senki, aki színház körüli dolgokkal, vagy akár irodalommal foglalkozott volna. Kereskedőcsaládból származunk, apám kereskedő volt. Vendéglős. Hogy ne mondjam: kocsmáros. Újpestiek vagyunk. Az egész család újpesti.

A kimondott szónak becsülete van. A színész e szavak embere, remélhetőleg: mestere. Amit magammal hoztam az apámtól: a kimondott szónak a súlya. Keveset beszélő ember volt, de amit mondott, a mai napig eszemben van. Nem érte meg a rendszerváltást, de tudom, hogyan reagálna a mai politikai erőkre, és tudom, hogy amit akkor mondott, az ma behelyettesíthető és érvényes. Mindennek az alapjául a tisztességet tekintette, s még konokabban azért is, mert kereskedőember volt, és őket nagyon sokszor éri a vád, hogy nem tisztességesek. Különösen annak idején... A háború után az úgynevezett vendéglátás arról szólt, ki hogyan tudja átverni a vendéget. Szerintem ő volt a legrosszabb gebines az országban. Nem tudott csalni, s úgy halt meg, szegényen. A Balatonon van egy házunk és szőlőnk. Úgy vettem azt a házat, hogy meglátam a szőlőt. Akkor eszembe jutott az apám, akinek az volt a vágya, hogy neki is legyen egyszer szőlője, ahol bort csinálhat, és aztán azt eladja. No, ez soha nem jött össze... És akkor elmentem egy kis melót keresni, s amennyi pénzem volt... Egy kis, rozszant kalyiba kuporgott a telken, de volt rajta szőlő, és akkor úgy éreztem, hogy ezt az apám küldte. Hát ilyen módon, amiket ő tett, vagy amit nem tett, amilyen vágyai voltak, azok átfogalmazódtak bennem... És eszembe jutnak egyes konkrét helyzetekben tömondattai, amiket mondott, s amelyek nagyon igazak és nagyon súlyosak a mai napig. Emlékszem például '57 májusára, amikor a forradalom után csinálták azt a látványos Hősök terei május elsejét a Kádárék. Ki voltak vezényelve oda a vállalatok, hogy demonstrálják, itt megint béke van, és megint visszatért a jólét, és az ellenforradalmi hordát legyőztük, elkergettük; kinyírtuk, felakasztottuk, akit kellett... Ez a demonstráció volt akkor az egyik legmocskosabb, amit annak idején a Kádárék csináltak, mert ez egy művileg felfokozott, feltupírozott óriási népünnep volt több százezer emberrel, és apámat is kivezényelték. Akkor éppen elvették az üzletét, és valami vasmunkás volt valahol, mert csak ott kapott állást. És, emlékszem, elmentünk a jugoszláv követség sarkáig, ott, az Andrassy út és Hősök tere sarkán, és ott volt egy nagy tömeg, ahol már gyülekeztek a felvonulni odavezényelték, és akkor az apám azt mondta: „Nézzétek meg! Ez, amit itt látok, ez hazugság. Az volt igaz, ami októberben történt.” Kézen fogott minket,

Molnár Ferenc: *Játék a kastélyban* (Weöres Sándor Színház, 2012, rend.: Jordán Tamás – fotó: Mészáros Zsolt)

felültünk a 20-as buszra, és hazajöttünk. Ennyi volt. Többet nem beszélt róla.

Szerencsémre olyan pályát választottam, ahol nem érdemes mellébeszélni, nem érdemes hazudozni, mert minden kiderül. A társulaton belül, a társulaton kívül, a nézők számára is kiderül, így az is, ha a színész hazudik fönn a színpadon. A társulati lét is olyan tulajdonságokkal bír, hogy nem lehet mellébeszélni sokáig. A társulatban mindenki is-

mer mindenkit, a színpadon egymást ölelgetjük-csókolgatjuk, rugdossuk, testközelben vagyunk, ismerjük egymást – nincs értelme a képmutatásnak, és nincs értelme a blöffnek meg a hazudozásnak. Ilyen módon nekem szerencsém volt, mert nem voltam rákényszerítve arra, hogy nagyon jó pénzért tisztességtelen legyek.

Ez vonatkozik, természetesen, a színházon kívüli világra is. Érzem, hogy nem érdemes, mert úgyis lebukik az ember. Ahogy a társulatban, ahogy a színpadon lebukik a művi, művészetnek nevezett tevékenység, ez valahogy átment az életbe is, hogy tényleg nem érdemes, mert... Volt egy-két olyan helyzet az életemben, amikor valami kis stiklivel kereshettem volna pénzt. Ami mindenkinek jó, és nem kell hozzá senkit átverni azért, hogy nekem öt forinttal több legyen a fizetésem. Azt hiszem, úgy átértékelődött, illetve az értéke megmaradt a közvetlen életben is, és én ennek tulajdonképpen örültem, mert... apám se hagyott rám semmit. Rengeteget hagyott rám: a maximumot, amit életében adhatott. A tisztesség becsületét.

Itt van ez az aczéli tűrés-tiltás-tagadás... Valamelyik nap eszembe jutott, hogy mi az, ami három szóban megfogalmazható a pályán... Most fiatalokat fogok oktatni, már nem először, de most megint, és hogy mi az, amit mondani kellene nekik, hogy ennek a pályának mi az esszenciája, a legfontosabb három dolog... És a három T jutott az eszembe, tulajdonképpen a három T: a Tehetség, a Tisztesség és a Tolerancia. Ez a három T szerintem tökéletesen elég. Ha valaki rendelkezik ezekkel a tulajdonságokkal. A színházi életben – de tulajdonképpen még a mindennapi életben, sőt a politikában is.

Ha a pályának a három T betűjét meg akarom fogalmazni, akkor mindenképpen ez: tehetségesnek kell lenni ahhoz, hogy az ember a pályára lépjen; tisztességesnek kell lenni, hogy a pályán maradjon; a toleranciának pedig működnie kell, mikor az ember már tele van mindenféle nyavalyával, és mindenfelé prüsszöl, hogy nekem miért nem jó, és akkor mindenfélét kitalál, hogy ki miatt nem jó – és akkor kell egy kicsit toleránsnak lenni, hogy álljon meg a menet... Énszerintem ez működik, én ezt valahogy mindig automatikusan betartottam, és nálam működött.

A lányaim is... Ugye, már fejest ugrottak, és most kezdenek nagyon erőteljesen úszni ebben a zavart helyzetben, és egyelőre nagyon jól állják a sarat. Ter-

mészetesen nagyon örülök neki, amikor dicsérik őket, a szakma is, az emberek is, de leginkább az tölt el boldogsággal, amikor azt mondják, milyen tisztességesen dolgoznak. Hogy mennyire jó velük dolgozni, mennyire jól tudnak dolgozni, mennyire odafigyelnek, mennyire nem mórrikálják jobbra-balra magukat, mennyire nem csinálnak fölösleges dolgokat. Hogy milyen tisztességesen dolgoznak. Tehát hogy minden, ami bennük van, azt úgy csinálják, hogy jöjjön ki.

Nem akarok szerénytelen lenni, de ebben, úgy érzem, az én munkám is benne van. Mint ahogy apám sem fogalmazta meg, de az ő munkája is benne volt abban, hogy ha mást nem is, csak felmutatta ezt a példát, hogy ő nem akar lopni, pedig ott volt az orra előtt a lehetőség, a lebukás minimális veszélye nélkül... És nem akarta megcsinálni.

A vidéki színészlét és a budapesti közötti különbség? Hát, sok van. Mondjuk a legnagyobb az, hogy egy vidéki színháznak mindent játszónak kell lennie. Nem engedheti meg magának, hogy kinevezi magát prózai művészszínháznak... Mindenfélét kell játszani, ahogy a jó öreg Bill bácsi mondja (Shakespeare): tragico-historico-comico-pastorico – tehát mindenfajta játékot, zenészt is, olykor még operát is... Óriási különbség az is, hogy egy sikerdarab nem tud annyiszor menni, mint Pesten. Amikor Pestre szerződtem, engem először csak ez érdekelt a fővárosi színházi létből, hogy milyen az, eljátszani egy darabot kétszázszor is, hogyha az siker. Vidéken, nagy siker esetén is, hatvan-hetven előadás után az adott városban már nem igazán tudnak többet játszani belőle...

A színészlét alapja a szakma. A mindennapokban pedig az, hogy az ember hogyan él... Természetesen abban is fennáll, hogy a vidéken dolgozó színészek hatvan-hetven százaléka pesti lakos. Jönni-menni kell, a családtól távol lenni – nehezíti a dolgot, nyilván. Aztán ami a vidéki színházak oldalára billenti a mérleg nyelvét, hogy nagyon sokat vagyunk együtt, nagyon sok lehetőség van a munka olyan részeire, ami nem kifejezetten a színpad, nem a próba és az előadás, hanem a kettő közötti rész. Hamarabb megtaláljuk egymást, ha valami nem igazán akar menni; akkor tudunk próbálni, amikor akarunk; jobban oda lehet figyelni a szakmára; nyugalmasabb körülményeket teremthet magának az ember ahhoz, hogy felkészüljön egy szerepre... Ez jobb vidéken. Határozottan a vidéki színházi élet malmára hajtja a vizet, hogy ez nagyon kézzelfogható, és ha ezt valaki ki tudja használni, valamelyik színház, a vidéki színészek ki tudják használni, akkor nagyon sok öröme van benne a színháznak is, meg a színésznek is.

Töröcsik Mari mondta azt, hogy az ő életművében van talán öt olyan darab, ami minden előadáson... Magam is, közel kétszáz darabban a hátam mögött – nekem is van olyan öt-hat, amire azt mondhatom, hogy na, ezt úgy csináltam meg, ahogy szerettem volna, ez akkora örömet okozott nekem, és olyan szinten csináltam meg, ahogy szerettem volna... Nem biztos, hogy ezek azok, amelyekben a legjobb voltam, hanem amelyek az egész előadás hatását jelenti befelé, énfelém.

Feltétlenül ilyen *Az ember tragédiájában* a Lucifer. Kétszer is játszottam, ami elementáris élmény volt. Nemcsak színházi, hanem gondolati élmény, hogy naponta – de ha nem naponta, hetente egyszer-kétszer – eszembe jut valamelyik Madách-idézet egy adott helyzetben, egy köznapi, politikai, baráti, családi szituációra – hogy ezt Madách milyen markánsan megfogalmazta

a *Tragédiában!* Nagyon nagy élményt jelentettek a Ruszt-előadások, még Kecskeméten, amikor csinált egy Shakespeare-sorozatot vagy Schillert... nagy klasszikusokkal kezdtem, rögtön fejest ugrottam... A *Don Carlos* Posa márkija nagyon meghatározó volt számomra, *Hamlet* Horatiója – ezek fiatalkori szerepek. Időben közelebbi – hogy a végéről is jusson eszembe, hála Istennek, van – O’Neil *Hosszú út az éjszakába* című drámájában a főszerep, James Tyrone. Nagyon markáns, korombeli színésznek való feladat. Hatalmas élmény volt eljátszani tavaly. Az egyik legkedvesebb alakításom a *Játék a kastélyban* című Molnár Ferenc-vígjátékban Almádi, a színész. Vígjátékban is lehet ilyet alakítani, nemcsak fajsúlyos drámában.

Július Péter

(Kérdés-válaszokból összeállított monológ – kérdező: Sz. Gy.)

Pinczehelyi Sándor

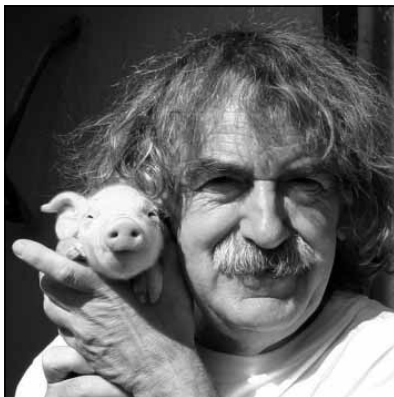
grafikus- és festőművész (Szigetvár, 1946. július 8.)

Kicsit kínos, amikor emlékeztetik az embert arra, hogy hamarosan egy kerek évfordulója következik, és még kínosabb az, amikor kéri tőle: mondja el gondolatait a megélt időszakról, mivel feltételezik, hogy az, amit leír, valaki(ke)t érdekelni fog.

Persze könnyű annak, aki állandóan írással foglalkozik, fogja a tollát vagy odaül a számítógéphez, és ripsz-ropsz elkészül.

Sokkal nehezebb annak, aki egész életében mással foglalkozik, még akkor is, ha egyre többször rákényszerül(t) arra, hogy írásban is rögzítsen dolgokat.

Szerencsésnek mondhatom magam, mert szinte egész életemben

Fotó: Pinczehelyi Éva

azzal foglalkoztam, amit szeretek, még akkor is, ha ezt a munkámat nagyon sokszor valamilyen szervezeti keretek között kellett végeznem. Mert mi is történt ebben a majdnem 70 évben?

A művészet volt az, ami középiskolás korom óta kitöltötte a napjaimat, az összes megoldandó

feladatom e körül forgott, ez okozott legtöbbször örömet, néha bánatot.

Ma már tudom, mennyire meghatározó, hogy kik alakítgatják az életutat, kik mondják meg, merre és miért érdemes arra tájékozódni, megmutatva azt az irányt, ahol tisztességes életet lehet élni, tisztességesen lehet alkotni. Nekem szerencsém volt, mert akik a kezdetekben segítet-

tek, mind olyan személyiségek voltak, akik szakmájukat, munkájukat a legmagasabb szinten művelték, és arra tanítottak, hogy a középszert kerülni kell. Soha nem felejtették elmondani, hogy az élet nemcsak munkából áll, hanem barátságokból, társakból, családból, jókedvből, nehézségekből, szomorúságból, örömből – és még sorolhatnám.

A nevelés, a példamutatás meghatározó.

Aztán elkövetkezett az az időszak, amikor az útravalókat alkalmazni kellett, a magyar értelmiségi életét élni, a napi munka, az alkotás, a család, a pénzkeresés sokszögében egyensúlyozni, sokszor egyik vagy másik rovására cselekedni. De mindig megvolt a lehetőség a javításra, az itt-ott elgörbült utak korrigálására. Először lassabban, aztán egyre gyorsabban rohantak, rohannak a napok, rengeteg tennivaló van még.

Diploma után a pécsi Janus Pannonius Múzeumban dolgoztam, a legjobb időszakban. Ekkor volt a Modern Magyar Képtár felvirágzása, létrejött a Csontváry, a Vasarely, a Martyn, az Endre Nemes, az Amerigo Tot Múzeum, a Pierre Székely-szoborkert, számos, ma már művészettörténeti jelentőségű kiállítás, az országos kerámia- és kisplasztikai biennálék sora. Mindent megtanultam, ami a műtárgykezelésről, műtárgygondozásról, kiállítás szervezéséről, grafikai tervezésről elsajátítható volt, így ezekkel felvértezve nyugodt szívvel vállaltam a Pécsi Galéria vezetését. 1977–1999 között az akkori Magyarország egyik legizgalmasabb kiállítóhelye volt, mivel próbáltam azokat a legfrissebb tendenciákat bemutatni, amelyek a legaktuálisabbak voltak. Szűkös anyagi keretek között, elég kusza politikai viszonyok mellett elképzeléseimhez

találtam magamnak partnereket, ennek az lett a következménye, hogy élő, mozgalmas, nagyon izgalmas esemény- és kiállítás-sorozatokat biztosítottam helyszínt.

Bár tudom, hogy mindezek csapatmunka eredményeként jöttek létre, de ma már biztos vagyok benne – szerénytelenség nélkül mondom –, hogy minden egy személyen, érdeklődésén, kitartásán, teherbíró képességén, kompromisszumkészségén múlik.

De egyszer csak elfogyott a lendület – igaz, 22 év után nem is csoda –, meg a szervezéshez szükséges minimális pénz is, fájó szívvel elhagytam kedvenc terepemet. Miután már korábban, több éven keresztül óraadó voltam a Janus Pannonius Tudományegyetemen, átmentem tanítani, festészetet és tervezőgrafikát oktattam. Hamarosan egyetemi docens, majd intézetigazgató lettem a művészeti karon, ahol egy új közegben próbáltam azt a tudást átadni, amit évek során megszereztem művészi munkásságomban és a gyakorlati életben.

Itt dolgoztam egészen 2006-ig, amikor az első lehetséges alkalommal, 60 éves koromban nyugdíjba mentem.

A fentiek csak életem egyik felét sorolják, ezen kívül képzőművészeti munkásságom folyamatosan épült, sorban születtek művek, rendszeres kiállítója voltam a magyar és külföldi kiállítótermeknek, számos hullámhegyen és -völgyön keresztül vitt az út.

Szerencsére több volt a csúcs, többször képviseltem műveimmel a magyar művészetet külföldön Párizstól, Velencén át, Tokióig.

Ma már egyáltalán nem értem, mikor volt időm arra, hogy a napi 8, 10, 12 órás, több évtizedes közalkalmazotti munka mellett elkészítsem alkotásaimat, jelen legyenek a művésze-

ti életben. Valószínűleg meg kellett tanulni élni az adott lehetőségekkel, a nehézségeken, problémákon tovább kellett lépni, a lelkesedés, a tenni akarás, az új létrehozásának öröme inspiráló volt. Bár nem biztos, hogy a művészet az új létrehozását jelenti, lehet, hogy csak a megszokottat, a megismerttet kell újra érdekessé tenni, más összefüggésbe, rendszerbe ágyazni.

Persze mindenhez kellett egy biztos családi háttér, sok öröm – hála istennek –, kevesebb bánat. A biz-

tonságot csodálatos feleségemnek köszönhetem, aki sok gondot levett a vállamról, aki mindenben rendet tartott, szeretetre tanította az egész csalátiát, felnevelte gyerekeinket.

Eddig nem tudtam eldönteni, mi a fontosabb: a gyerekeim vagy a műveim, de most már tudom, a műveim (is) a gyerekeim, tehát a válasz egyértelmű.

puszedelné

Ferjancz Attila

autóversenyző (Budapest, 1946. július 12.)

„Több sportággal próbálkoztam, amikor... véletlenül versenyautóba ültem. Azóta az az én világom, ott tudok feloldódni, felszabadulni, teljes értékű embernek érezni magam. A rajt és a célba futás közötti órák, a végigszáguldott napok jelentik nekem a boldogságot. Jártam már a csúcs közelében, majd úgy tűnt, soha nem érhetem el – de a célt feladni egykönnyen nem lehet...” – ez a hitvallásom röviden, amely a rólam szóló egyik könyv borítóján szerepel.

Bővebben?

Igazából roppant izgalmas életet éltem! Gyorsan hozzáteszem: nem feltétlenül pályám, az autósport miatt, hanem főleg mert gyorsan váltakozó

korszakok, történelmi változások mentén, javarészt párhuzamosan, néha azonban akaratlanul keresztezve azokat pergett a történetem egészen mostanáig...

Változó korok változó sorsára születtem én!

Visszanézve néha – mert nem nagyon szokásom a nosztalgizálás – eltűnődöm: vajon én magam irá-

nyítottam a pályámat, vagy a véletlen hozta a szerencsés-szerencsétlen fordulatokat, s jómagam próbáltam csak ügyesen követni a kacskaringókat, igyekeztem győztesen kijönni belőlük? Úsztam az árral?

Vagy, kicsit másképp – hogy máris az autóversenyzés felé közeledjek –, igyekeztem ideális íven tartani ma-

gam, a magam sikere felé fordítani a kormányt, de azért mindig a pályán is maradni?

Célba érni?! Ha lehet – győzni?

Minek tagadnám? Igen, győzni, nyerni, újra és újra elsőnek lenni, ez a makacs alapvetés az, ami, szerintem, bár nem beszéltem erről soha egyetlen sors- vagy pályatársammal sem, hajt egy élsportolót!

Így nyilatkoztam egyszer: „...nem mondhatom, hogy na de kérem, én tavaly is meg tavalyelőtt is meg azelőtt is bajnok voltam... hanem az idén is, jövőre is, meg azután is bajnok... akar az ember lenni... Nehéz... nehéz a csúcson maradni úgy, hogy közben őszinte is legyél...”

Annyit éltem, mint más „normális” ember száz élet alatt sem! Bejártam a világot, amikor még ez a lehetőség csak nagyon keveseknek, kiváltságosoknak adatott meg. Szolgálati útlevelem nekem és a csapatomnak... Bepakoltunk az autókba (versenyautó, tréningautó, szervizautó, lakó-, szállító-, műhelybusz) nyolcan-tízen, aztán gyerünk! Volt, hogy két, két és fél hónapig haza se jöttünk. Igaz, ezalatt három-négy versenyen szerepeltünk, s általában az első, főleg dobogós helyeken végeztünk – ha éppen nem az elsőn...

Aztán hazajöttünk, persze minden romokban, úgy-hogy egy-két hét anyagbeszerzés, készletfeltöltés, az autók rendbetétele, alkatrészpótlások, cserék, s máris indultunk tovább, át a határon, mert semmi, de semmi nem volt fontosabb számomra a világon, mint az autóversenyzés!

Két meghatározó korszakom egyik navigátora, néhai dr. Tandari János

megfogalmazásában: „...hegyen-völgyön, erdőben, mezőn, szántóföldön száguldozok egy konzervdobozban... napokig ülök összezárva ezzel az örült makacskodóval, az autó varázslójával, aki hallgatag és zárkózott, mint egy kőszobor, és semmi, de semmi nincs, ami jobban érdekelné az autózásnál. Ilyen egyszerű az életem!”

A másik, az áldott emlékezetű Zsembery Jenő jóval, majdnem két évtizeddel idősebb volt nálam, siheder voltam, ezért jót tett nekem! Lehiggasztotta csikótemperamentumomat. Belém véste: a legelső szempont célba érni! S együtt dolgoztuk ki a navigátor „imakönyvének”, az itinernek azt a formáját, amelyet ma már mindenki használ, oktatják.

Magamban így hívom őket: Jenő, az itiner atyja, Jani: a „megzenésített” itineré, mely szerint hármunknak – ő, én, a versenyautó – azonos, zeneinek mondható tempóban, ritmusban, sőt dallamban kell együtt „muzsikálnia”!

Életem nagyobbik fele óriási háromszögben zajlott: Angyalföld, Szegedi út, ahová születtem – Balatonszabadi Fürdőtelep, a nyaralónk – Garay utca, Apám papírüzeme, amiből éltünk! Köztük sok-sok éven át az éjszaka jeles helyei, ahol mint gyorsan ismertté vált, fiatal srácot, örömmel fogadtak a tár-

sadalom neves szereplői. Színészek, művészek, írók, sportolók, sztárügyvédek, főorvosok, s no persze a hozzájuk (akkor már hozzám is) csapódó kör (ma úgy mondják: celebek), akik szívesen sütkeztek a híres emberek fénykörében. Máskor viszont jókat snóbliztam a Garay téri piac kofáival, zöldségeseivel, mint ahogyan tenyerén hordozott Angyalföld összes vagánya!

És – tagadnám le? – a csajok! Egyedülálló voltam mindig, ha voltak is ideig-óráig tartó kapcsolataim, azok nem váltak nyilvánossá soha. Sportom, az autóversenyzés nem adott engedélyt, időt ilyesmire. Csak futólag, gyorsan, minden kötöttséget kerülve...

S közben zajlott mellettem, fölöttem a történelem, ami engem vajmi kevésbé érdekelt! Nem tartoztam soha sehová, ha volt is véleményem – mert azért volt, van –, megtartottam magamnak, mert ott csengett a fülemben folyton a Fater tanítása: aki sokat beszél – attól sokat kérdeznak!

Nem mondhatnám, hogy sikerekben szűkölködtem! Kétszer bronzérmes az EB-n (akkor még nem volt VB), 32-szeres magyar bajnok, 12-szer az év sportolója, gyári tesztpilóta a Dakaron, hogy jövőre már én..., de másként fordult a sportpolitika; kormánykitüntetések birtokosa, a Megszállottak Klubjának tagja, a MOB tagja, 10 esztendőn át az MNASZ elnöke (Örökös Tiszteletbeli Elnöke), Örökös Magyar Bajnok... csak hirtelen, a fontosabbak...

Körülöttem pedig a végtelenül izgalmas, fordulatos XX. század, amelyből kicsit „kimaradtam”, mert sorsom a murvás gyorsaságik, gyors aszfaltok, erdei és hegyi pályák sok száz lóerős gépszörnyetegei felé irányított!

Elmúltam 40 éves, amikor világra jött a fiam!

Elbizonytalanodtam, tanácstalan lettem. Hogyan tovább? Addigi életem – oda! Úgy nem lehet „világcsavargónak” lenni, hogy közben várnak odahaza?! Valami örökre odaveszett... A függetlenségem? Az egyfelé koncentrálás magányos boldogsága? Az otthontalanság felelőtlensége? Nem tudom...

De az bizonyos: megváltoztam (holott eszem ágában sem volt!), nem volt már lényeges mindenáron nyerni – megsimított az otthon melege utáni vágy. A család! Erika, a párom, Andris, a fiam!

Azért „ráhúztam” még tíz esztendőt! Győztem még sokszor, amíg – szerencsétlenségemre, vagy családom szerencséjére? – magánügyeim és sportpályám kezdtek egy irányba mutatni: a civil, hétköznapi, polgári élet felé... Semmi nem volt már a régi. Nehezebb, egyre nehezebb volt hozzájutni a napi technikákhoz, hihetetlenül megdrágult az autósport, s persze, mint már említettem: az időm is jóval kevesebb lett. Megosztódtam, de ez, furamód, egyáltalán nem esett nehezemre.

Szóval abbahagytam, belecsöppentem a hétköznapiakba – a sportvezetésbe, -diplomáciába mint a hazai autósport vezetője!

Megint a csúcson, mondhatnám: ismét 1-es rajtszámmal!

Aztán jöttek a múlt drámai évek, betegségek sorozatban, műtétek, hosszú hónapok a kórházban, ahol bizony közeleink tűnt az árnyékvilág sötét folyója, várt ott, várt rám az a bizonyos ladikos... De megmaka-csoltam magam, mint mindig, s nem keltem át!

Van, aki azt mondja: istenáldotta tehetség voltam, aki, ha nem ide... ismerős, ugye? Van, aki azt: mindent megkapott, akárki képes lett volna,

talán még jobban-többet is... ezt meg én hallgatom évtizedek óta. Nem nagyon érdekel...

Most, nyugdíjasként – amikor kijelenthetem: a pályám minden tekintetben kerek egész, befejezett –, nyugodt a lelkiismeretem! Kényelmes otthonom van, párom, Erika minden tekintetben ideális nekem, nagy fiunk a harmadik iksz felé jár, s minden tiltakozásom ellenére – autóversenyző. Kicsit enyhít a dolgon, hogy van mellette „tisztességes” munkája, nem erre

tette „főállásban” az életét. Bevallom, no: azért a dolog kicsit simogatja is a lelkemet!

Mi változott?

Hozzám járnak a régi barátok, sporttársaim – nem kujtorgok hajnalig a pesti éjszakában...

Fraicz Attila

(Lejegyezte: Lukács Ákos)

Varga Csaba

író, szociológus (Budapest, 1946. július 17.)

Tanúja vagyok annak, hogy véget ért a régi idő. A régi idő az előző özönvízzel kezdődött, s 2012 végén gyorsult fel az a változás, amely a következő évtizedben véglegessé teszi a múlt kimúlását. Az emberiség talán legdicstelenebb és legártalmasabb korszaka fejeződik be, ami azt a kollektív felszabadulást teszi lehetővé, hogy az emberiség talán legdicsőségesebb és legméltóbb korszaka születik meg századunkban.

A szeretetlenség világkorszakát felválthatja a szeretet világünnepe.

Tanúnak lenni megengedés, bölcsesség és hit. Megengedés, hogy hosszú évtizedekig a végjáték purgatóriumát éld, kezdve az 1956-os forradalomtól a jelenlegi, katonai eszközökkel és kommunikációs ártásokkal folytatott gazdasági világháború kríziséig. Valahol nagy tisztesség, hogy mindezt személyesen megtapasztalhattam. Bölcsesség, hogy a nagyon változatos, fejlett technikai apparátussal vívott világmanipulációkat békével szemléld, s a szükségképpen materiális tudomány szakszerű fogságából kiszabadulj a metafizika gyönyörűségeibe. Szintén nagy tisztesség, hogy tomboló erejű uralkodó ideológiák összeomlását megélhettem. Hiterősítés, hogy a sok évezredes személyes és kollektív önzés „virágzását” jelentő vaskorszak drámai csúcspontját megérted, s a számtalan ember és a számtalan érték tudatos pusztítása ellenére láthatod: a régi idő véget ért.

Egész életemben nem akartam mást, mint önmagamon belül és önmagamon túl az új időt felmutatni. Ha valaki egy ilyen időszakba születik, kénytelen tudomásul venni, hogy sok kitűnő ember, barátai és ismeretlen ismerősei idő előtt leteszik a testruhát, mert egyszerűen nem bírják a régi idők lélek- és tu-

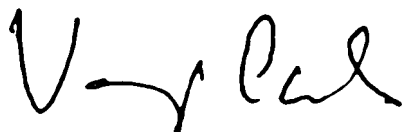
datórlését. Ezért már az áldás, hogy életben vagy, s különösen az, hogy nemcsak fizikailag vagy fiatal. A régi idők kimúlására nemsokára alig emlékszünk majd, mint egy szerelem nélkül megkötött házasságra. Már ma minden arról szól, hogy a nagy zajjal összeomló pénzcivilizáció avagy a lélektelen létezés-mímélés fájdalma után milyen Új Idő szülessen meg. Már az ősi kultúrák is az Új Mennyet és az Új Földet keresték. Ma viszont egyre jobban látszik, nem kerülhettük el azt a világhátrézt, hogy a földön kívüli és földi árnyékhatalmak a bolygónk természeti és lelki édenkertjét felszántsák. Nincs más dolgunk, mint a megbocsátás.

Az írói és gondolkodói létezés egyetlen feltétele, hogy az ember felismerje saját Belső Útját, ennek stációit, s minden visszaesés ellenére a lehető legmesszebb eljusson az istenléleké válásban. Senki sem mondhatja viszont magáról, hogy ott van, vagy a közelébe került. Az ókor előtti vagy a középkori szellemek is tisztán felismerték, hogy az ébredő lélek az ember belső sötét-ségére ébred, s maga körül körben szintén sötétséget tapasztal. Az egyszerű feladat így az, hogy az én halála, az endúra árán mindenki eljusson legalább oda, hogy a magyar nyelvben világosan megnevezett Tú foka-stáción átvergődjön a fényemberség avagy a szeretetemberség állapotába. A világosodás érdekében folytatott belső küzdelem így egyszerre oka és következménye a szellemi útnak.

Ezért változatlanul derűs lélek lehetek, mert például több könyvemről mosolyogva gondolhatom, hogy remélhetőleg az Új Idők teremtésének előkészítését segítik, és egyúttal inspiráló látványát mutatják fel. Ilyen *A metafizológia gyönyörűsége* című filozófiai kötetem, s ugyanilyen a nyáron befejezett, *Istenemberré válásról* szóló, szútrákból álló evangélium. Az elmúlt években írtam három olyan könyvet is, amelyekben a versek, prózaversek, esszéversek nemcsak egy égi minőségi szerelem történetét, hanem a Belső Út megpróbáltatásait és gyönyörűségeit jelenítik meg. (A három könyvből kettő már megjelent: *Isteni jelem, a Szerelem; Isteni Szerelem, a Sorsom*.)

Személyesen azt is tanúsíthatom, hogy van s élhető az elmével elképzelhetetlen ikerláng szerelem, hogy létezik s megteremthető a valódi otthont adó szeretetcsalád, hogy nem vész el a tér és idő feletti magyarság tudata, hiszen ezt a népet egyaránt nevezhetjük szeretet- vagy bölcsességnemzetnek; vagy annak is tanúja vagyok, hogy a sokszorosan meggyalázott emberiség képes eljutni az aranykorba vagy az Édenkert-jövőbe. Szerény megfigyelőként jelezhetem azt is, hogy Isten és Jézus nemcsak hogy létezik, hanem mindenki személyesen boldogító kapcsolatba kerülhet velük, s végül azt is, hogy ugyan a szellemnek sokan szeretnének ártani az emberi test és a lélek bántásán keresztül, de a Szellem legyőzhetetlen. Ugyanilyen az egyén Önvalója és Fel-sőbbrendű Énje is.

Köszöntöm az Új Idők sok-sok tanúját!

Tátrai Vilmos

művészettörténész, muzeológus (Budapest, 1946. július 23.)

Életemben teljesen önállóan egyetlen nagy horderejű döntést hoztam, azt is még jóval a felnőttkor előtt. Tizenkét évesen, Lyka Károly *Képek, szobrok* című könyvének elolvasása után elhatároztam, hogy én pedig művészettörténész leszek. A döntésem melletti kitartásban nagyban segített, hogy semmi máshoz tehetségem nem volt, általános iskolai és gimnáziumi éveimet – leszámítva Bada tanár úr magyaróráit (ehhez lásd Spiró György novelláját) – végigkínlódtam, máig nem értem, hogy kivált matematikából, hogyan tudtam leérettségizni. Ugyanekkor, vagy még nyomasztóbb teherként nehezdedek rám, a világhírű hegedűművész gyerekére, a tenyérizzasztó hegedűórák. A tanulási frusztrációk végeláthatatlan sorának egyetlen pozitív hozadéka lett: mindannyiszor és mind a mai napig engem magamat lep meg a legjobban, ha agyamból bármilyen értékelhető szellemi teljesítményt ki tudok csiholni. Nagyjából ötvenévesen éreztem először úgy, hogy tényleg művészettörténész vagyok, és túl a hatvanon jutottam el oda, hogy akár a legrövidebb fogalmazványnak is ne annak gyötrő tudatával vágjak neki, hogy az utolsó mondat után kitett utolsó pontig elérkezni aligha leszek képes. Felhőtlen

örömet csak festmények – egyre több és egyre többféle festmény – látása és megfigyelése szerzett számomra, akár munkahelyemen, a Szépművészeti Múzeumban, akár külföldi gyűjteményekben. A szerzőnév nélküli művek, persze közülük csak a kiváló vagy legalább jó kvalitásúak, mindig felcsigázták érdeklődésemet, így alig vártam a zsűrik, műtárgybírálatok, védelési kiszállások ritka alkalmait. Ekképpen lassan, észrevétlenül afféle képszakértővé, *connaissanceurré* váltam, egyre távolodva mindentől, ami általánosító elmélet, és egyre intenzívebb figyelmet szentelve az egyedinek, a személyesnek, az árnyalatnyi különbségeknek. Az egyetemet elvégezve meggyőződéssel vallottam, a tág összefüggések, a művészet ideológiai háttérének kutatása a feladatom, sőt tán kötelességem, a műtárgyak intim közelségében aztán mindinkább megfeledeztem feltett nagyra törő célomról. Ahogyan viszonyom a nagy ívű gondolati építményekhez és elvont fogalmakhoz lazult, úgy erősödött törekvésem, hogy olyan szavakat, nyelvi fordulatokat találjak, amelyek lehetőleg egyedül az épp leírandó műveket jellemzik. Képekről mondatokat farigcsálni a lehetetlen megkísértése, de tömör és pontos fogalmazással, összehasonlító elemzésekkel a festmények „lelkéhez” mégiscsak esélyünk van közelebb kerülni, és ezzel már valami értelmes dolgot művelünk – az idők során erre a következtetésre jutottam. Minden egyes sikerült mestermeghatározás gyönyörűséggel, ünnepi érzéssel ajándékozott meg, akár kerekedett belőle tanulmány, akár csupán szóban fogalmazódott meg.

Igaz, nem kevésbé emlékezetes számomra, amikor egy ókori mitológiai és történeti témájú kora reneszánsz freskósorozat jeleneteiben a sienai megrendelő életútjára vonatkozó egyértelmű utalásokat fedeztem fel. Ez utóbbi a távoli hetvenes években történt, amikor Rómában három teljes hónapon át könyvtári kutatással kezdtem és fejeztem be napjaimat. Hogy egyhuzamban ennyi időt csak a tudománynak szenteljek, soha többé nem adatott meg életemben, de igazságtalan lenne emiatt panaszkodnom. Szerettem ugyanis a sokszor azonnal felejthető ügyek intézésével eltelt múzeumi hétköznapokat. Szakadatlan idill lett volna a múzeumi élet? Dehogy is sugallok ilyen abszurd tévképzetet, de azt igenis állítom, hogy elfecséreltek mindig csak a munkakedv nélkül eltöltött vagy a kollégák közti csetepatékkal túlterhelt időt éreztem.

Egész pályám egyetlen munkahelyhez kötődik, ami magában rejtethné a monotónia veszélyét. Ilyesmi azonban sohasem fenyegetett, és nemcsak azért, mert a Régi Képtár háromezer festménye összes tudható és még feltáratlan tulajdonságával már önmagában kizárja az egyhangúság veszélyét. Változtak az idők, és mi változtunk bennük, akár egy, akár tíz munkahely adatott számunkra. Mikor még indigóval fűztük be levelünk három-négy példányát az írógépbe, legkevesebb két hétig tartott egy üzenetváltás külföldi kollégáinkkal, ma ugyanez percek alatt zajlik le. Számos

információhoz, amelyekért könyvespolcokat dúltunk fel, most pillanatok alatt hozzájutunk. Jelenleg az időskor kevés előnyének egyike, hogy nemzedékem tagjai értékén tudják megbecsülni a számítógép kínálta időmegtakarítást, ahogyan a szakterületünkön létfontosságú külföldjárás leegyszerűsödését is újra és újra örömezzel nyugtázzák.

Amúgy pályafutásomból bárki más számára felhasználható tanulságot nem tudok levonni, mert benne legalább kilencven százalékra teszem a szerencse (más szóval: véletlen) szerepét, mit is mondhatnék a tőlem, magamtól függő legfeljebb tíz százalékról. Legnagyobb sikeremnek azt tekintem, hogy jelenleg mint szerződéssel alkalmazott nyugdíjasnak a saját lányom a főnököm. De hogy valami frappánsnak tűnőt is írjak a magam hetvensorosának a végére, tudatom az esetleges érdeklődőkkel, hogy bár az itáliai festők iránti szerelmem múlhatatlan (és általában, a silányokat leszámítva, nincs kép, amelyre ne volnék kíváncsi), kedvenc festőm a képi retorika teljes eszköztárát sutba dobó spanyol Velázquez. Mert hogy az ő művészetében a Szép és az Igaz egy és ugyanaz. Na jó, elismerem, ez Rembrandt vagy Goya festészetében sincs másként.

Tóthai Ágnes

Terestyéni Tamás

nyelvész, szociológus, kommunikációkutató (Budapest, 1946. július 25.)

Meghatározó társadalmi-történelmi élményem: amikor 1989–90-ben a demokratikus politikai berendezkedés és a piacgazdaság törvényi-institúciós alapjainak lefektetésével és a szabad választásokkal Magyarország visszatért a társadalomfejlődésnek arra a nyugati útjára, amelyet a szovjet típusú kommunista hatalom a negyvenes évek végén négy évtizedre lezárt előtte, sok barátommal és polgártársammal együtt azt reméltem, hogy a Nyugat világához, a nyugati típusú társadalomszerveződéshez, az észak-atlanti szövetséghez és az Európai Unióhoz való csatlakozásunkkal – ha nem is egyik napról a másikra, és persze kemény munkával és szívós igyekezettel – mi is boldog részesei lehetünk ennek a szabad és gazdag világnak. Szomorúan tapasztalom, hogy országunk – legalábbis

eddig – nem tudott maradéktalanul élni az új környezet kínálta lehetőségekkel. Igaz, hogy sok téren szembevető a kedvező változás, a fejlett Nyugattól való lemaradásunk mégsem látszik csökkenni. Miközben vannak látványos gazdagodások, nem csökken a szegénység és a tömeges szocio-kulturális leszakadottság; az új kommunikációs eszközök növekvő jelenléte ellenére sem szélesedik a közügyekben való részvétel és az egymás iránti megértés; a közbeszédben nyitottság, párbeszéd és okos viták helyett a gyűlölködő acsarkodás nyer teret; növekszik az apátia, a fiatal és tanultabb rétegekből egyre többen hagyják el – sokan valószínűleg nem csak ideiglenesen – a szülőföldet; stb. A külvilág sem mentes aggasztó jelenségektől. Hogy mást ne említsek, egyre nyilvánvalóbbak a globális klímaváltozás riasztó következményei, és a népek békés egymás mellett élése helyett civilizációk összeütközése fenyeget. A jövőt tehát nem várhatjuk felhőtlen optimizmussal. Mindazonáltal bízom benne, hogy a nyugati típusú liberális társadalomfejlődés, amely – ha voltak és vannak is árnyoldalai – az emberi tehetségnek, a szabadságnak és a jólétnek a történelemben korábban nem tapasztalt kibontakozását hozta magával, úrrá tud lenni napjaink gondjain: a felvilágosodásból eredő értékrend, a demokratikus politikai berendezkedés, a piacgazdaság, a verseny szabadsága, a jogrend, a kultúra sokszínűsége élhetőbb világot küzd ki az eljövendő generációknak.

Feleségem, Dezséry Judit pszichológus, akivel 1973 óta élünk boldog házasságban. Sokfelé tettünk a világban emlékezetes utazásokat, közülük is kiemelkednek az összességében több mint három évet kitevő olaszországi útjaink.

Pályakép

1964: érettségi a budapesti József Attila Gimnáziumban; 1964–1969: diploma az ELTE BTK orosz nyelv és irodalom, matematikai és alkalmazott nyelvészet

szakán; 1996: PhD – ELTE BTK (elméleti nyelvészet); 2006: habilitáció – Pécsi Tudományegyetem (kommunikációelmélet); 2007: egyetemi magántanár – ELTE

1969–1991: Tömegkommunikációs Kutatóközpont, illetve jogutódja, a Magyar Közvéleménykutató Intézet (tudományos munkatárs, osztályvezető); 1991–2011: MTA–ELTE Kommunikációelméleti Kutatócsoport (tudományos főmunkatárs, 2012-től nyugdíjas); 1992–2012: Tartel Információelemző és Piac-kutató Bt. (beltag, ügyvezető)

1994–: a *JEL-KÉP* című kommunikációtudományi folyóirat főszerkesztője

Fontosabb könyvek

Konvencionális jelentés – kommunikációs jelentés, Budapest, MRT TK, 1981

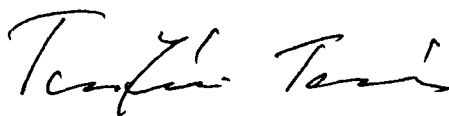
Nyelv, kommunikáció, cselekvés, Osiris, Budapest, 1997 [Társszerkesztők: Pléh Csaba, Síklaki István]

Magyarországi médiumok a közvélemény tükrében, Budapest, ORTT, 2002

Kommunikációelmélet. A testbeszédtől az internetig, Budapest, Typotex, 2006

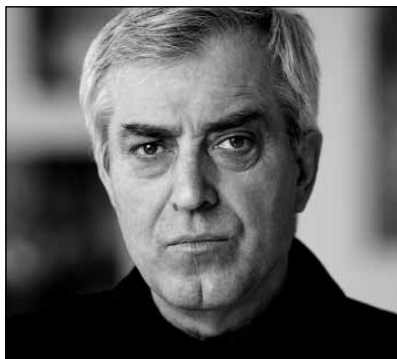
Média, nyilvánosság, közvélemény, Budapest, Gondolat, 2007 [Társszerkesztők: Angelusz Róbert, Tardos Róbert]

Kompország a Nyugat iskolájában. A társadalmak szerveződéséről, Budapest, Gondolat, 2011

Baráth Ferenc

grafikusművész (Magyarkanizsa, Jugoszlávia – ma: Szerbia, 1946. augusztus 8.)

Egy szigorú törvényekkel teli világban nőtem fel, de nagyon gyorsan beláttam, hogy a pályán, amire készülök, a legfontosabb érték a szabadság, az érzelmek világa. Szerencsém volt, már fiatalon az Újvidéken megjelenő művészeti folyóirat, az Új Symposium grafikai szerkesztője lehettem, az ott kialakult szellemi, alkotói hangulat határozta meg további alkotói tevékenységemet, életformámat, jövőmet, amiért a mai napig is hálás vagyok a sorsnak. Ebben a kreatív szellemi műhelyben kaptam meg már fiatalon azt a támogatást, amire minden kezdő alkotónak nagyon nagy szüksége van az életben.

A következő fontos fordulópont, ami befolyásolta további életemet: kapcsolat az Újvidéki Színházzal, a színházzal mint művészi tevékenységgel. Ez a kapcsolat tette lehetővé, hogy kiépítsek egy sajátos stílust, világot a színházi plakáttervezés terén. Ez az a műfaj, amely a mai napig is foglalkoztat. Nem vagyok alkalmazott grafikus és nem foglalkozom reklámgrafikával, mindig is